

บันทึก

เรื่อง พระมรดกสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย

หนังสือเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ๔๙๗๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ มีความว่า สำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์รายงานมาว่า พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา กับพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวรานนท์ธวัช ได้มีลายพระหัตถ์กราบบังคมทูลพระกรุณา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเมื่อยังดำรงพระชนม์ชีพว่า บัดนี้ทั้งสองพระองค์ได้ทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว สมควรจะจัดการทรัพย์สินด้วยพระองค์เองต่อไปได้ จึงขอพระมหากรุณาขอรับทรัพย์สินส่วนพระองค์ท่านทั้งสองซึ่งพระคลังข้างที่ได้จัดการผลประโยชน์ตั้งแต่เยาว์มาไปจัดการเอง และขอให้แบ่งพระมรดกสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ซึ่งเป็นพระบิดาให้เสร็จไปด้วย ในกรณีเกี่ยวกับพระมรดกของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัยนั้น สำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการตีความพระบรมราชโองการในรัชกาลที่ ๖ ว่า นอกจากพระโอรสธิดาทั้งสองนี้แล้ว ผู้ใดควรมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากกองพระมรดกนี้อีกบ้าง และถ้าหากจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการแบ่งพระมรดกรายนี้แล้วจะต้องดำเนินการสถานใดบ้าง และควรแบ่งให้แก่ผู้ใด อย่างไร จึงจะชอบ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเรื่องนี้เสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ส่งปัญหาเรื่องนี้ไปให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาตีความในพระบรมราชโองการต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าในการตีความพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเรื่องนี้ พึงแยกปัญหาออกพิจารณาเป็น ๒ ข้อ คือ

- (๑) พระมรดกรายนี้ได้แบ่งเสร็จเด็ดขาดแล้วหรือยัง
- (๒) ถ้าพระมรดกรายนี้ยังไม่ได้แบ่ง ในขณะนี้อาจจะแบ่งได้อย่างไรหรือไม่

ปัญหาข้อ (๑)

ตามเรื่องปรากฏว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์ฯ ได้สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๔๖๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรรมการรวบรวมทรัพย์สินมรดกสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้น แล้วให้รายงานกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ เมื่อกรรมการรวบรวมทรัพย์สินมรดกเสร็จแล้ว ได้รายงานกราบบังคมทูลพระกรุณาตั้งปรากฏในหนังสือที่ ๒๐/๔๘๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นชอบตามรายงานของกรรมการ และโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการไปตามนั้นได้ทุกประการ ดังปรากฏในพระราชหัตถเลขาที่ ๕/๗๐ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๖๘

เมื่อได้ตรวจดูรายงานของกรรมการดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในข้อ ๔ ตอนหนึ่ง ที่กล่าวว่า สำหรับพระชายากับหม่อม ๒ คนนั้น ที่แล้มาได้จัดให้อยู่กินเหมือนเช่นที่เป็นมา แต่เห็นควรด้วยเกล้าฯ ว่าคงความเป็นอยู่เช่นนั้นตลอดไปนั้นไม่ได้ เพราะรายได้ในพระมรดกไม่เพียงพอ ยังพระโอรสพระธิดาจะเจริญวัยขึ้น ก็จะต้องใช้จ่ายมากขึ้นอีก จึงได้รับพระราชทาน กำหนดเงินเลี้ยงชีพให้เป็นรายเดือนสำหรับพระชายาเดือนละ ๖๐๐ บาท สำหรับหม่อมล่อ กับ หม่อมระวี เดือนละ ๒๐๐ บาท ประกอบกับอีกตอนหนึ่งที่กล่าวว่า อนึ่ง ทรัพย์สินสมบัติทั้งปวงนี้ เมื่อมีเหตุผลที่สมควรเมื่อหน้าต่อไปประการใด ก็สุดแล้วแต่จะทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ แต่ชั้นนี้ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระคลังข้างที่รักษาต่อไป จะได้จัดหาผลประโยชน์ไว้บำรุงพระโอรสธิดา ก็จะเห็นได้ว่ากรรมการรวบรวมทรัพย์สินมรดกมีความประสงค์แต่เพียงจะเสนอวิธีปฏิบัติชั่วคราว และมุ่งถึงการบำรุงรักษาพระชายาและหม่อม กับทั้งพระโอรสพระธิดาเป็นส่วนใหญ่ และเพื่อประโยชน์แก่พระโอรสพระธิดาโดยเฉพาะนั้น ก็ดำริให้มีการดูแลรักษาทรัพย์สินในทำนองทรัพย์สิน ทรัพย์สินชั่วคราวที่เวลานี้อาจสิ้นสุดลงสุดแล้วแต่จะทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ซึ่งย่อมเป็นที่เข้าใจว่า ในเมื่อพระโอรสพระธิดาทรงเจริญวัยขึ้นแล้ว ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่า พระมรดกรายนี้ยังหาได้แบ่งปันไม่ นอกจากนี้ในรายงานของกรรมการรวบรวมทรัพย์สินมรดก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการทรงเห็นชอบด้วยแล้วนั้น ก็หาได้วางหลักเกณฑ์สำหรับให้ปฏิบัติในเรื่องการแบ่งปันพระมรดกซึ่งจะต้องกระทำในกาลข้างหน้าไว้ไม่ ทั้งนี้ ก็หมายความว่ากรรมการรวบรวมทรัพย์สินมรดกมีความเห็นว่า การแบ่งปันพระมรดกของพระราชวงศ์ในเมื่อท่านเจ้าของมิได้ทรงทำพินัยกรรมไว้นั้นต้องปฏิบัติตามมูลธรรมประเพณีที่แล้มา กล่าวคือเป็นเรื่องที่อยู่ในพระบรมราชวินิจฉัยตามแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควรเท่านั้นเอง

ปัญหาข้อ (๒)

พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงเห็นชอบตามรายงานของกรรมการรวบรวมทรัพย์สินมรดกและโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการไปตามนั้นได้ทุกประการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เป็นพระบรมราชโองการในสมัยที่พระองค์ทรงสมบูรณ์อายุสิทธิย่อมมีผลบังคับได้เช่นกฎหมายจึงจำต้องปฏิบัติตามพระบรมราชโองการนั้นทุกประการ เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการไปตามความเห็นของกรรมการรวบรวมทรัพย์สินมรดกแล้ว ก็เป็นอันว่าพระองค์ทรงมีพระบรมราชโองการในข้อที่ว่าการแบ่งปันพระมรดกรายนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในพระบรมราชวินิจฉัยนั้นด้วย “พระบรมราชวินิจฉัย” นี้ หมายความว่าความถึงพระบรมราชวินิจฉัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเท่านั้นก็หาไม่ได้ หากหมายความว่าความถึงพระบรมราชวินิจฉัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศไทยในฐานะที่ทรงเป็นเชษฐบุรุษแห่งพระบรมราชวงศ์ ดังนั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันก็ย่อมทรงรับพระราชภาระในการแบ่งปันพระมรดกรายนี้ตามที่ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ กล่าวคือทรงแบ่งปันพระมรดกไปตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร

(ลงชื่อ) ส. วินิจฉัยกุล

(นายเสริม วินิจฉัยกุล)

เลขที่การ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๑